

REDOVISNING

Diarienummer
V 2023/303

Datum 2023-02-16

Adressat
Utbildningsdepartementet

Rektor

Redovisning av uppdrag i regleringsbrev 2022, om minskade utsläpp från tjänsteresor

Beslutad av rektor 2023-02-16.

I regleringsbrevet för universitet och högskolor 2022¹ fick lärosätena ett uppdrag om minskade utsläpp från tjänsteresor enligt följande:

- Redovisa hur myndigheten arbetar för att ta tillvara de erfarenheter av vad pandemin inneburit i fråga om minskade utsläpp från tjänsteresor.
- Beskriv vad myndigheten kan göra för att fortsätta utveckla arbetssätt som innebär alternativ till fysiska möten och en allt mindre miljö- och klimatpåverkan, samtidigt som verksamhetens behov, myndighetens geografiska läge och andra förutsättningar beaktas.
- Redovisa myndighetens uppföljningsbara mål för resande för 2025 i förhållande till 2019 på ett sätt som leder till mindre miljö- och klimatpåverkan.
- Redogör för deltagande i samverkansarbetet Resfria/digitala möten i myndigheter under år 2022.

Ovanstående punkter besvaras under respektive rubrik i denna redovisning av uppdraget.

¹ <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=22434>

Tillvaratagande av erfarenheter av vad pandemin inneburit i fråga om minskade utsläpp från tjänsteresor

Lunds universitet är ett internationellt universitet, där möten och erfarenhetsutbyten över hela världen är en grundläggande förutsättning för verksamheten, vilket hittills inneburit, och fortfarande innebär, mycket resande.

Här beskrivs hur universitetet har arbetat med att tillvarata erfarenheter från pandemin på olika sätt.

Plattform för strategiarbete

Pandemin är en av flera händelser som visar på behovet att kunna hantera en omvärld som är betydligt mer oförutsägbar och föränderlig än tidigare och där förutsättningarna är mer komplexa. Därför har Lunds universitet tagit fram en ny plattform för strategiarbete², ett arbetssätt för att agera på nya och snabbare sätt och använda sin samlade förmåga för att Lunds universitet ska fortsätta vara relevant, eftertraktat och efterfrågat. Plattformen är ett verktyg för att fokusera, accelerera, strukturera och inspirera utvecklingsarbetet. De tre ledord som genomsyrar alla prioriterade områden är: innovativt, digitalt och hållbart.

Projektet Framtidens arbetsplats

Universitetet har genomfört ett projekt ”Framtidens arbetsplats”³ för att ta vara på erfarenheter från pandemin. Syftet är inte relaterat till minskade utsläpp från tjänsteresor, men projektet behandlade bland annat distansarbete och digitala möten. Projektet har intervjuat chefer och andra yrkesroller med fokus på teknisk och administrativ personal, och man har inte upplevt stor skillnad i resmönster. Men den personalgruppen är inte heller den som reser mest och längst, det är forskarna.

² Artikel: [Plattform för strategiarbete ska inspirera och vägleda | Medarbetarwebben \(lu.se\)](#)

³ Artikel: [Projektet Framtidens arbetsplats klar med första rapporten | Medarbetarwebben \(lu.se\)](#), Projektblogg: [Andra och sista rapporten är klar – Framtidens arbetsplats \(lu.se\)](#)

Projektet konstaterar att universitetets arbetsplatser i olika stor utsträckning har behållit vissa möten digitalt, och är generösa med att låta folk vara med på distans vid behov. Situationen under pandemin gjorde det nödvändigt att diskutera mötesformer internt på respektive arbetsplats.

I projektet framkom också att hybridmöten var en farhåga i samband med att vi gick tillbaka till arbetsplatsen, men är inte ett uttalat problem längre. Man ser hellre att möten faktiskt blir av och att alla kan delta, även om upplevelsen ibland är sämre än i ett helt fysiskt eller digitalt möte. I vissa fall är hybridmöten en utmärkt lösning och såväl hybrida som helt digitala möten innebär ett minskat resande mellan universitetets olika verksamhetsorter.

Redan före pandemin önskades en möjlighet att delta digitalt i möten och konferenser i exempelvis Stockholm. Här är det i stället en förändring i omvärlden som möjliggjort distansmöten i stället för att resa, dvs. att man faktiskt ges möjligheten av andra myndigheter, organisationer etc. att delta på distans.

Universitetsgemensam grupp för AV-utrustning

Universitetets samordnande IT-organisation bildade en universitetsgemensam förvaltningsgrupp för AV-utrustning under hösten 2022, eftersom man såg behovet av att kunna samordna och ge stöd i val av utrustning för bland annat bättre hybridmöten, som är en utmaning i fortsatt arbete på distans. Bland annat har man dragit slutsatsen att bra ljud är viktigare än bra bild, och att vi oftast inte behöver särskilt dyr utrustning för tillräckligt god möteskvalitet.⁴

Universitetets olika verksamheter fortsätter att bland annat utrusta rum och salar för bättre möjligheter att ha hybridmöten. Särskilt LTH har utrustat en del salar så att de blivit bättre för hybrida arrangemang. Ett annat exempel är universitetets representationsbyggnad Gamla Biskopshuset där installation av utrustning pågår då det efterfrågats av

⁴ Universitetets IT-direktör, tillika kontaktperson i REMM-samarbetet

bland andra universitetsstyrelsen, som numera finner det självklart att det alltid är några deltagare som kan behöva delta på distans.⁵

Stöd för bättre digitala och hybrida konferenser – Erfarenheter från LU Konferens

Vetenskapliga konferenser, seminarier och forum för erfarenhetsutbyten är väsentliga i universitetets verksamhet. Pandemin innebar att universitetets konferensverksamhet ställde om totalt på kort tid, från övervägande fysiska möten till endast heldigitala och studioproducerade arrangemang, och efterhand som situationen tillät, även hybridarrangemang med talare och publik som deltog fysiskt i lokalen likväl som online.

En ny plattform för hybridkonferenser upphandlades för att kunna ge en sammanhållen konferensupplevelse även digitalt för deltagare online.

Under pandemin arbetades mycket med att få till en bra digital upplevelse och universitetet fick ett gott rykte bland andra europeiska lärosäten.

Under 2022 har konferensverksamheten upplevt ett uppdämt behov av att ses fysiskt. Heldigitala arrangemang har knappast efterfrågats och hybridarrangemang med publik online har efterfrågats i en mindre utsträckning. Mötesarrangörer vill säkerställa att eventlokalen fylls med en fysisk publik för stämningens skull, innan man erbjuder deltagande online.

Hybrid önskas ofta till de stora konferenserna och kongresserna med internationella deltagare, men oftast väljs den digitala delen bort av budgetskäl.

Något som fortfarande är vanligt förekommande vid möten och konferenser efter pandemin är att föreläsare och talare deltar på distans.

LU konferens hjälper också fortsättningsvis verksamheterna med att genomföra rekryteringar; provföreläsningar och intervjuer, antingen som hybridarrangemang eller heldigitalt.

⁵ Universitetets konferensverksamhet, LU Konferens

En decentraliserad organisation – Erfarenheter från nätverket för miljöledning

Lunds universitet är en decentraliserad organisation. Utöver universitetsgemensamma strategier och insatser arbetar universitetets olika verksamheter utifrån sina olika förutsättningar och behov med att lära sig från det man sett fungerat bra och mindre bra under pandemin.

Universitetets nätverk för miljöledning med representanter för fakulteter och motsvarande verksamheter, ger några exempel:

- Fortsatt hög användning av Teams, som även används som plats för arbetsdokument. En ny infrastruktur har skapats. Man uppskattar bättre funktionalitet i programmen än innan pandemin.
- Projekt att ha gemensamma kurser med andra universitet, baserat på digital undervisning.
- Verksamhet som finns i både Lund och Malmö har sparat in mycket tid på att ha digitala möten i stället för att åka mellan städerna. Även färre resor till och från exempelvis Stockholm. Det gör också att man i stället kan lägga tid på att träffas oftare i projekt.
- Möten och konferenser blir också tillgängliga för fler när man kan delta digitalt.
- Lokaleffektivisering diskuteras mer efter pandemin när medarbetare arbetar mer av sin arbetstid hemifrån, vilket även skulle ge besparingar i energiförbrukning m.m.
- Flera lyfter att disputationerna har blivit mer tillgängliga och att t.ex. opponenter kan medverka via digitala plattformar i stället för att flyga hit. Det kan också höja nivån på disputationen när man har ett större urval av vilka som kan medverka. Även familjemedlemmar som inte skulle ha råd att resa hit kan nu också delta. Fler än tidigare följer också disputationerna när de kan vara med via t.ex. Zoom.
- En publik verksamhet nämnde också att de t.ex. kan nå ut till skolor längre från Lund nu när de håller digitala visningar.

- Antagningsprov till de konstnärliga utbildningarna fortsätter att delvis vara digitala eftersom man såg att rekryteringsunderlaget breddades när fler fick råd att vara med.

Reflektioner från IT-direktören, tillika universitetets kontaktperson i REMM-samarbetet

Universitetets IT-direktör, som är universitetets kontaktperson i samarbetet Resfria/Digitala Möten i Myndigheter, sammanfattar utifrån sin position:

Att vi gick över till distansarbete helt under pandemin gav oss den nya förutsättningen att digitala möten var det enda alternativet, vilket tvingade oss att lära oss "by doing" och tvingade fram en snabb utveckling av verktygen och deras kapacitet.

Nu när vi har möjlighet att vara tillbaka på campus, har vi den nya förutsättningen att vi fortfarande kan och vill arbeta på distans en del av tiden. Som IT-direktör är det en nödvändighet att kunna erbjuda distansarbete för att få och behålla rätt kompetens.

En möjlig slutsats är att digitalt mötande fortsätter att användas och utvecklas eftersom man har sett att digitala möten fungerar. Ibland är de att föredra framför en fysisk träff, ibland fungerar de inte som ersättning för det fysiska mötet. De utbildningsmoment som lämpar sig för digital undervisning eller de projektmöten som fungerar lika bra eller bättre på distans består, helt enkelt.

Med nya förutsättningar på plats blir incitamenten starkare:

- Effektivt: Använder exempelvis tiden åt nätverkande digitalt i stället för att lägga restid för relativt kort möte.
- Ekonomiskt: Biljetter och hotell kostar.
- Tid: Restid tar arbetstid, även om man kan arbeta på tåg i viss mån.
- Arbetsmiljö/privatlivet: Resandet kan vara svårt att passa ihop med arbetssituationen, familjelivet eller med olika slags funktionsvariationer.

Man kan nog konstatera att utan pandemin – inget genomslag för digitala möten. Under pandemin var minskat resande också en sekundär konsekvens snarare än målet. Målet med digitala möten har

varit att kunna fortsätta vårt arbete, och nu i efterhand fortsätter många att arbeta på de sätt man upptäckt är bra.

Reflektioner från universitetets miljöchef

Miljöchefen sammanfattar utifrån universitetets ambition att minska sitt klimatavtryck:

Utsläppen från resandet behöver minska fort och åtminstone på kort sikt innebär det att resandet behöver minska och ställas om. En förutsättning för detta är möjligheten till digitala möten som möter behoven från verksamheterna, och pandemin har visat oss att vi kan bedriva en verksamhet med minskat resande.

Under pandemin förtydligades våra interna webbsidor under "Resa i tjänsten" på så sätt att resfria möten uppmuntras som ett första alternativ till att resa alls, och tågresande lyfts fram att föredra framför flyg. Det gjorde det konkret enklare för verksamheterna att göra avvägningar gentemot universitetets målsättning att resa mer hållbart.

Fortsatt utveckling av arbetssätt som innebär alternativ till fysiska möten och en allt mindre miljö- och klimatpåverkan

I universitetets nya plattform för strategiarbete, som syftar till att snabbare kunna ta strategiska beslut i förhållande till en föränderlig omvärld, lyfts vikten av hållbart resande och minskat klimatpåverkan som en konkurrensfördel. En åtgärd under perioden 2023—2024 är ”Hybrida/fysiska mötesplatser ska formos som är attraktiva för både studenter och lärare oavsett i vilken omfattning studierna bedrivs och om de ges digitalt eller ej.” Avsikten är att plattformen ska fortsätta utvecklas.

Stödet för användning av Zoom i form av guider, workshops och support online fortgår och utvecklas.⁶ Behovet av utveckling av stöd för Teams är inte så stort⁷, eftersom det är relativt enkelt att använda för vanliga möten. Zoom har fler funktioner som man behöver lära

⁶ Universitetets systemförvaltare för LU Zoom.

⁷ Universitetets IT-direktör, tillika kontaktperson i REMM-samarbetet

sig. Materialet och stödet vänder sig till lärare, men är tillgängligt för alla medarbetare.

Lunds universitet fortsätter att delta i samarbetet inom Resfria/Digitala möten i myndigheter, REMM⁸, för att utveckla det digitala mötandet.

Lunds universitet kan utveckla den digitala och hybrida konferensupplevelsen för arrangemang i universitetets regi. Universitetet kan utforska nya och innovativa sätt att mötas och hålla konferenser.

Universitetet kan också fortsätta att utveckla sätt att delta i konferenser och möten. Bland annat har ett initiativ tagits där forskare i Lund samlades på campus för att delta på distans i en konferens i Arizona. Man skapade en regional hubb till den digitala konferensen för att även få det fysiska mötets fördelar.⁹

Universitetet kan utveckla möjligheterna till interkulturell kompetensutveckling på hemmaplan, dels genom digitalt mötande men också genom bland annat jobbskuggning nationellt, interna mentorsprogram och kurser i engelska. Detta kan också ge samtliga anställda bättre möjligheter att erhålla internationell erfarenhet och interkulturell kompetens, utöver dem som har möjlighet att resa.

Möjligheten att delta på distans för att undvika onödiga resor relaterar till hur andra externa parter, kanske främst andra myndigheter, förväntar sig vår fysiska närvaro. Även om mötena i Stockholm i många fall kan ske digitalt, så krävs ofta vår fysiska närvaro. Lunds universitet kan fortsätta att efterfråga möjligheten att delta digitalt.

I de internationella nätverk för lärosäten där Lunds universitet är medlemmar fortsätter vi föra dialogen om resande och digitalt mötande, exempelvis inom SDSN, Sustainable Development Solutions Network¹⁰ där man bland annat diskuterar ”Academic

⁸ [REMM för bättre digitala möten i svenska myndigheter](#)

⁹ Artikel: [Forskare samlades i Lund för att konferera på distans i Arizona | Lunds universitet](#)

¹⁰ [Sustainable Development Solutions Network \(unsdsn.org\)](https://unsdsn.org)

flying”. Universitetet har också ett erfarenhetsutbyte i syfte att minska sitt klimatavtryck genom aktivt deltagande i Lärosätenas Klimatnätverk¹¹.

Mål för resande som leder till mindre miljö- och klimatpåverkan

I Hållbarhetsplan för Lunds universitet 2020—2026¹², reviderad 2022, framgår att universitetets mål är att utsläppen av växthusgaser (ton koldioxidekvivalenter, CO₂e) från tjänsteresor ska minska med 50 % till 2023 jämfört med 2019. Därefter ska de minska för att nå klimatneutralitet år 2045.

Deltagande i REMM under 2022

Lunds universitet deltar i samarbete inom Resfria/Digitala Möten i Myndigheter bland annat genom att bidra till projektets uppföljning via kontaktpersonen, och genom att medarbetare med olika yrkesroller deltar i de olika webinarier och frågestunder som arrangeras för erfarenhetsutbyte och inspiration. Universitetet sprider till exempel REMM:s goda exempel och guider för bra digitala möten via vår medarbetarwebb och våra nyhetsbrev. Universitetets IT-direktör, som är kontaktperson, deltog som representant för universitetet i REMM:s Ledningsgruppsmöte den 18 november, med syfte att lyfta frågan om minskad miljö- och klimatpåverkan från tjänsteresor.¹³

¹¹ [Lärosätenas klimatnätverk | Externwebben \(slu.se\)](#)

¹² [Hållbarhetsplan för Lunds universitet 2020–2026](#)

¹³ Universitetets IT-direktör, tillika kontaktperson i REMM-samarbetet